

یه که مین مالپه‌ری کوردی تاییهت به پرسیار و وه‌لامی شه‌رعی

(۳۰) سود سه‌بارت به

مانگی شه‌عبان

وه‌رگی‌رانی : ستافی وه‌لامه‌کان و مالپه‌ری به‌هه‌شت

ba8.org - walamakan.com

بسم الله الرحمن الرحيم

ئهمه کورته باسیکه ده‌بارهی مانگی شه‌عبان ، داوا کارین
خوای په‌روه‌ردگار بیکاته مایه‌یی سوود وخیر ، وپاداشتی
هه‌موو ئه‌وانه‌ش بداته‌وه که‌هاریکار ده‌بن له‌چاپکردن و
بلاوکردنه‌ویدا .

۱- مانگی شه‌عبان هه‌شته‌م مانگه له‌مانگه کۆچیه‌کان ،
وله‌نیوان مانگی رجه‌ب و‌په‌مه‌زاندايه .

و بۆیه ناو نراوه به‌و ناوه‌وه ؛ چونکه عه‌ره‌ب تیايدا بلاو
ده‌بوونه‌وه و‌به‌شوین ئاودا ده‌گه‌پان .

وه‌گوتراوه: له‌به‌ر بلاو بوونه‌وه‌ی هۆزه‌کانه له‌کون
ودۆله‌کاندا ، و‌گوتراوه: (شَعَبَ) واته: ده‌رکه‌وتوووه له‌نیوان
مانگی په‌جه‌ب و‌په‌مه‌زاندا .

و کۆیه‌که‌ی (شعابین) و (شعابات) ه . تفسیر ابن کثیر (۱۴۷ / ۴)
. ولسان العرب (۱ / ۵۰۳) .

۲- مانگی شه‌عبان مانگیکی پیروژه ، وزۆر که‌س لێی بی
ئاگان ، و‌که‌وتوووته نیوان مانگی په‌جه‌ب و‌په‌مه‌زانه‌وه ،

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

ئوسامه‌ی کوری زهید خوا لئی رازی بیت گپراویه‌تیه‌وه وده‌لیت: گوتم: ((یا رسول الله، لَمْ أَرَكَ تَصُومَ شَهْرًا مِنَ الشُّهُورِ مَا تَصُومُ مِنْ شَعْبَانَ، قَالَ: ذَلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ وَرَمَضَانَ، وَهُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأَحَبُّ أَنْ يُرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ)) رواه النسائي (۲۳۵۷) ، وحسنه الألباني في الصحيحة (۱۸۹۸) .

واته: ئەه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم هیچ مانگیک نهم بینوی به‌قه‌د شه‌عبان به‌رۆژوو بیت ، فه‌رمووی: ئەوه مانگیکه خه‌لک لئی بی ئاگان له‌نیوان په‌جەب وپه‌مه‌زاندایه ، وئوه مانگیکه کرده‌وه‌کان تیایدا به‌رز ده‌بیته‌وه بۆلای خودا ، بۆیه پیم خۆشه کاتێ کرده‌وه‌کانم به‌رز ده‌بیته‌وه به‌رۆژوو بم .

۳- پێغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم زۆربه‌ی مانگی شه‌عبانی وه‌ک سوننه‌ت به‌رۆژوو ده‌بوو ، وئهم کاره‌ی له‌هیچ مانگیکی تردا نه‌ده‌کرد ، عایشه‌وه گپراویانه‌ته‌وه وده‌لیت: ((ما رأيتُ رسولَ الله - صلی الله علیه وسلم - استكملَ صيامَ

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

شهر قطُّ إلا شهر رمضان، وما رأيتُه في شهرٍ أكثر صيامًا منه في
شعبان)) رواه البخاري (۹۰۶۹)، ومسلم (۱۱۵۶).

واته: پیغهمبهری خوام صلی الله علیه وسلم نه‌بینیوه
هیچ مانگیک جگه له‌رهمه‌زان به‌ته‌واوی به‌پرۆژوو بیټ،
ونه‌مبینیوه هیچ مانگیک زۆرتیرینی به‌پرۆژوو بیټ جگه
له‌مانگی شه‌عبان.

وه له‌ریوایه‌تییکی ترده‌هاتوو: ((کان یصوم شعبان کله ،
کان یصوم شعبان إلا قلیلاً)) رواه البخاري (۱۹۷۰)، ومسلم (۱۱۵۶)
واته: هه‌موو شه‌عبان به‌پرۆژوو ده‌بوو ، و مانگی شه‌عبان
به‌پرۆژوو ده‌بوو ته‌نها هه‌ندیکی نه‌بیټ .

۴- پیغهمبهری خوا صلی الله علیه وسلم هیچ کات دوو
مانگی به‌دوای یه‌کدا به‌پرۆژوو نه‌ده‌بوو جگه له‌مانگی
شه‌عبان ورهمه‌زان ، وزۆربه‌ی شه‌عبان به‌پرۆژوو ده‌بوو
وده‌یدا به‌ده‌مانگی ره‌مه‌زانه‌وه ، هه‌روه‌ک ئوم سه‌له‌مه
گێراویه‌تیه‌وه وده‌لیت: ((ما رأیت النبی صلی الله علیه وسلم

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

يصوم شهرين متتابعين إلا شعبان ورمضان ((رواه الترمذي
(۷۳۶) ، والنسائي (۲۳۵۶) وصححه الألباني.

واته: پیغمبه‌ری خوام صلی الله علیه وسلم نه‌بینیوه
هیچ کات دوو مانگی به‌دوای یه‌کدا به‌پروژوو بیت جگه
له‌مانگی شه‌عبان وره‌مه‌زان .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

۵- چاکه کردن له کاتی غه فلهت و بیئاگایی خه لکدا ،
فهرمووده که ی پیغهمبهری خوا صلی الله علیه وسلم که
ده فهرموی : ((ذَٰلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ
وَرَمَضَانَ)) واته: ئه وه مانگیکه خه لک لی بی ئاگان له نیوان
ره جهب ورهمه زاندایه .

ئاماژیه کی تیدایه به وهی کاریکی چاکه زیندوو
کردنه وهی ئه و کاتانه ی که خه لک لی بی ئاگان به عیبادهت
وکاری خیر ، و ئه وه شتیکه خوا و پیغهمبهر صلی الله علیه
وسلم پیمان خو شه و لی رازین ، ههر بویه هه ندی
له سه له ف پیمان باش بوو سوننهت کردن له نیوان مه غریب
وعیشادا و ده یان گوت ((هي ساعة الغفلة)) ، واته: ئه وه
سه عاتیکه خه لک لی بی ئاگان .

و بویه نویژ له سی یه کی شه ودا خیری زیاتره ؛ چونکه
خه لک له و کاته دا نوستوون و بی ئاگان تیایدا له زیکر ویادی
خودا ، و پیغهمبهر صلی الله علیه وسلم فهرموویه تی:
((أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

استطعت أن تكون ممن يذكر الله في تلك الساعة فكن)) رواه
رواه الترمذي (۳۵۷۹) ، والنسائي (۵۷۲) وصححه الألباني.

واته: نزيكترین كات كه خودا له به‌نده كه یه وه نزيكه
له ناوه‌راستی شه‌ودایه ، گهر توانیت له و كه سانه بیت
كه یادی خودا ده‌كهن له و سه‌عاته كه‌دا ئه‌وا ئه‌و كاره بكه .

ههر بویه سوننه‌ت و زیكرو و یادی خودا له و جیگه
وكاتانه‌دا كه‌خه‌لك لی بی ئاگان و سه‌رقالی گالته و گه‌پن
چاكه و خیری زیاتره ، وه‌ك بازاره‌كان و شوینه گشتیه‌كان .
لطائف المعارف لابن رجب (۱۳۱) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۶- یه کیک له سووده‌کانی چاکه‌کردن له کاتی بئ ئاگای
وسه‌رقال بوونی خه‌لکدا :

موسولمان گهر له و کات وساتانه‌دا کاری چاکه‌ی کرد
ئه‌وا زیاتر کرده‌وه‌کانی به‌په‌نهانی ده‌بیئت ، ونزیک‌تره
له‌ئیخلاسه‌وه ، مروّقی موسولمان له‌خووی دلیا نییه له‌وه‌ی
توشی ریا نه‌بیئت گهر کرده‌وه چاکه‌کانی به‌ئاشکرا ئه‌نجام دا.

۷- به‌پوژوو بوونی مانگی شه‌عبان باشر وچاکتره
له‌مانگه‌هه‌رامکراوه‌کانی تر ؛ چونکه پوژووی مانگی
شه‌عبان له‌گه‌ل په‌مه‌زاندنا هاوشیوه‌ی سوننه‌ته‌کانی تره
له‌گه‌ل فه‌رزه‌کاندا ، وه‌هه‌روه‌ک چوئن سوننه‌ته‌پاتییه‌کان
خیری زیاتره له‌سوننه‌تی موته‌لق به‌هه‌مان شیوه پوژووی
پیش وپاش په‌مه‌زان خیری زیاتره له‌وه‌ی که‌به‌ماوه‌یه‌کی
دوو‌تر پوژوو بگیردریئت . لطائف المعارف (۱۲۹/ ۳۴).

به‌لام به‌نیسه‌ت ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌وه که‌ده‌فه‌رمویئت :
(أفضل الصيام بعد رمضان، شهر الله المحرم ، وأفضل الصلاة
بعد الفريضة : صلاة الليل)) رواه مسلم . واته: باشرینی

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

پۆژوووه‌کان دواى پۆژوووى په‌مه‌زان پۆژوووى مانگی موحه‌په‌مه ، وباشترین نوپژ دواى نوپژه فه‌رزه‌کان: شه‌و نوپژه .

مه‌به‌ست لپى سوننه‌تى موتله‌ق وبى هوکاره ، واته : سوننه‌تى موتله‌ق له‌مانگی موحه‌په‌م دا باشتره ، پاشانى مانگه‌کانى تر ، هه‌روه‌ک چۆن باشترین نوپژى سوننه‌تى موتله‌ق: شه‌و نوپژه .

به‌لام به‌نیسه‌ت مانگی شه‌عبانه‌وه ، په‌یوه‌سته به‌مانگی په‌مه‌زانه‌وه وله‌گه‌ل ئه‌وه ، هاوشی‌یوهى شه‌شه‌لان که‌باشترین پۆژوووى سوننه‌ته .

هه‌روه‌ک چۆن باشترین نوپژ دواى نوپژى فه‌رز وسوننه‌ته پراتیبه‌کان ، شه‌و نوپژه لای زۆربه‌ی زانایان . لطائف المعارف (۱۲۹/ ۳۴) .

۸- مانگی شه‌عبان مانگی به‌رز بوونه‌وه‌ی کرده‌وه‌ی سالانه‌یه بو لای خودا ، هه‌روه‌ک له‌م فه‌رمووده‌یه‌دا هاتوووه : ((وهو شهرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأَحَبُّ أَنْ

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

يَرْفَعْ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ)) واته: وئه‌وه مانگیکه کرده‌وه‌کان
تیایدا به‌رز ده‌بیته‌وه بۆلای خودا ، بۆیه پیم خوشه کاتی
کرده‌وه‌کانم به‌رز ده‌بیته‌وه به‌رۆژوو بم .

پیغهمبه‌ر صلی الله علیه وسلم پیی خوش بوو له‌کاتی
به‌رز بوونه‌وه‌ی کرده‌وه‌کانیدا به‌رۆژوو بیته ؛ چونکه زیاتر
نزیکه له‌وه‌ی خودا لیی قه‌بوْل کات ، وپله‌ی به‌رز بیته‌وه ،
ده‌ی با موسولمانان چاو له‌پیغهمبه‌ره‌که‌یان صلی الله علیه
وسلم بکه‌ن ، ولهم رۆژانه‌دا زیاتر کرده‌وه‌ی چاک بکه‌ن
له‌نیویاندا زۆر به‌رۆژوو بن .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

۹- بهرز بوونهوهی کردهوه بو لای خودا سّ جوړه ههروهک له به لگه شهرعیه کانداهاتووه :

جوړی یهکه م : بهرز بوونهوهی پوژانه ، له هه موو پوژیکدا دوو جار کردهوه بهرز ده بیتهوه بو لای خودا ، جاریک له پوژو و جاریکی تریان له شهودا ، ههروهک له م فرمووده یه دا هاتووه: ((یرفع إلیه عمل اللیل قبل عمل النهار وعمل النهار قبل عمل اللیل)) رواه مسلم (۱۷۹) .

کردهوهی پوژ له کو تایی پوژدا بو لای خودا بهرز ده کریتهوه ، وبه هه مان شیوه کردهوهی شهو له کو تایی شهودا بو لای خودا بهرز ده کریتهوه ، فریشته کان کردهوهی شهو له کو تایی شهو وسهره تایی پوژدا بهرز ده که نهوه ، وکردهوهی پوژ له کو تایی پوژو سهره تایی شهودا بهرز ده که نهوه ، ههروهک له م فرمووده یه دا هاتووه: ((یتعاقبون فیکم ملائکه باللیل وملائکه بالنهار ویجتمعون فی صلاة الفجر وصلاة العصر ..)) رواه البخاری (۵۵۵) مسلم (۶۳۲) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

واته: فریشته‌کان به‌دوای یه‌کدا دین بو ناوتان وچاودیریتان ده‌کهن ، فریشته‌گه‌لیک له‌شه‌ودا و فریشته‌گه‌لیکی تر به‌پوژ ، وکۆ ده‌بنه‌وه له‌نوژی نیوه‌پوژ و عه‌سردا .

هه‌رکه‌سیک له‌و کاتانه‌دا له‌عیباده‌تا بیت خودا به‌ره‌که‌ت ده‌خاته کار و پرزقیه‌وه . فتح الباری (۲ / ۳۷) .

هه‌ر بویه زه‌حاک له‌کو‌تایی شه‌ودا ده‌گریا و ده‌یگوت :
(لا أدري ما رفع من علمي) واته: نازانم چ کرده‌وه‌یه‌کم به‌رز بووه‌ته‌وه . لطائف المعارف (۱۲۷)

جووری دووهم: به‌رز بوونه‌وه‌ی هه‌فتانه ، هه‌موو هه‌فته‌یه‌ک کرده‌وه‌کان دوو جار به‌رز ده‌بنه‌وه ، پوژی دوو شه‌ممه و پینج شه‌ممه ، هه‌روه‌ک له‌م فه‌رمووده‌یه‌دا هاتووه: ((تفتح أبواب الجنة يوم الاثنين ويوم الخميس، فيغفر لكل عبد لا يشرك بالله شيئاً إلا رجلاً كانت بينه وبين أخيه شحناء، فيقال: أنظروا هذين حتى يصطلحا، أنظروا هذين حتى يصطلحا، أنظروا هذين حتى يصطلحا)) رواه مسلم (۳۶)

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهبارت به مانگی شهعبان

واته: هه موو دوو شه ممان و پینج شه ممانیک ده رگای به هه شت ده کرینه وه ، خودا له هه موو که سیک خوش ده بیت که هاوبه شی بو خودا بریار نه دابیت جگه له که سیک نه بیت که له نیوان خوئی و براکهیدا ناخوشیه ک هه یه ، و پیمان ده لیت: چاوه پری ئه و دووه بکه ن تاوه کو سوّلج ده که ن ، چاوه پری ئه و دووه بکه ن تاوه کو سوّلج ده که ن .

و ئیپراهیمی نه خه عی له پوژانی پینج شه ممه دا له لای خیزانه کهیدا ده گریا و خیزانه که شی له گه لی ده گریا و ده یان گوت (الیوم تعرض أعمالنا علی الله) لطائف المعارف (۱۲۷) .

واته: ئا ئه مپو کرده وه کامان به رز ده بیته وه بو لای خودا و پيشانی ده دریت .

جوړی سییه م: به رز بوونه وه ی سالانه یه ، هه موو سالیک له مانگی شه عباندا کرده وه کان به رز ده بنه وه بو لای خودا ، هه روه ک له م فه رمووده یه دا هاتووه: ((وهو شهرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأَحَبُّ أَنْ يَرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ))

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

واته: ئه‌وه مانگی‌که کرده‌وه‌کان تیایدا به‌رز ده‌بیته‌وه بۆ لای خودا ، بۆیه پیم خۆشه کاتێ کرده‌وه‌کانم به‌رز ده‌بیته‌وه به‌رۆژوو بم .

پاشان هه‌موو کرده‌وه‌کان دوا‌ی مردن به‌یه‌ک جاری به‌رز ده‌بنه‌وه ، و‌نامه‌ی کرده‌وه‌کان ده‌پچرێته‌وه ، ئه‌مه‌ش جو‌ریکی تره له‌به‌رز بوونه‌وه‌ی کرده‌وه .

۱۰- هه‌ر جو‌ره به‌رز بوونه‌وه‌یه‌ک حیکمه‌تی خۆی هه‌یه و‌خودا ده‌یزانی‌ت ، خوا به‌رنامه ده‌نیری‌ت ، و پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم ده‌گه‌یه‌نی‌ت ، و‌ئیمه‌ش ته‌سلیم بوونمان له‌سه‌ره .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۱۱- باش وایه موسولمان کرده‌وهی چاکه زیاد بکات له‌و کاتانه‌دا که کرده‌وه‌کان به‌رز ده‌بیتته‌وه بو لای خودا، و دوو شه‌ممه و پینج شه‌م به‌پوژوو بیت ، هاوشیوهی پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم که له‌مانگی شه‌عباندا کرده‌وهی چاکه‌ی ده‌کرد و پوژووی زور ده‌گرد ، له‌پیناو به‌ده‌ست هیئانی رازی بوونی خودادا .

۱۲- با موسولمان بیرخوی بینیتته‌وه ، کرده‌وه‌کانی به‌چاک و خراپه‌وه ، به‌رز ده‌کریتته‌وه بو لای خودا ، وبا کرده‌وه‌یه‌ک بو خوی هه‌لبژیریت ، که‌پاداشتی له‌سه‌ر بیت نه‌ک سزا .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۱۳- مانگی شه‌عبان وهک پی‌شه‌کیه‌ک وایه بو مانگی پرهمه‌زان و وهک راهینان وایه بو، نه‌وهی له‌پرهمه‌زاندا خیر وچاکه له‌پوژوو و خویندنی قورئان له‌مانگی شه‌عبانیشدا خیر وچاکه ، به‌لکو ئاماده بیٚت بو مانگی پرهمه‌زان ، و کاتی که پرهمه‌زانی به‌سه‌ردا دیت چوست وچالاک بیٚت ، وتامی پوژووی کردیٚت . لطائف المعارف (۱۳۴)

۱۴- هه‌ندی که‌س گله‌یی قورسی پوژوو و خویندنی قورئان ده‌که‌ن له‌پرهمه‌زاندا ، چونکه نه‌وان خوینان ئاماده نه‌کردوو بو و جگه له‌پرهمه‌زان پوژووی تر ناگرن وشه‌و نوٚیژ ناکه‌ن جگه له‌و مانگه ، کوا خو ئاماده کردن و خو راهینان بو مانگی پرهمه‌زان!؟

نه‌فس گهر راهات له‌سه‌ر ئیسراحت ونوستن ، نه‌وا له‌پرهمه‌زاندا قورس ده‌بیٚت له‌سه‌ری شه‌و نوٚیژ بکات وقورئان بخوٚیٚت به‌بی خو راهینان بو .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

هه‌روهک ئه‌بو به‌کری به‌لخی ده‌لئیت: (شهر الرجب شهر الزرع ، وشهر شعبان شهر سقي الزرع ، وشهر رمضان شهر حصاد الزرع) .

واته: مانگی په‌جه‌ب مانگی چاندنه ، ومانگی شه‌عبان مانگی ئاودانی زه‌رعاته ، ومانگی په‌مه‌زان مانگی دوورینه‌وهی زه‌رعاته .

وهه‌روه‌ها ده‌لئیت: (مثل شهر رجب كالريج ، ومثل شهر شعبان مثل الغيم ، ومثل رمضان مثل المطر) . لطائف المعارف (۱۲۱) .

واته: مانگی په‌جه‌ب وه‌ک با وایه ، ومانگی شه‌عبان وه‌ک هه‌ور وایه ، ومانگی په‌مه‌زان وه‌ک باران وایه .

هه‌ر که‌سیک له‌په‌جه‌ب زه‌رعات نه‌کات ، وله‌شه‌عباندا ئاوی نه‌دات ، چۆن له‌په‌مه‌زاندا ده‌یدووریتته‌وه؟!

و چۆن ده‌یه‌وئیت هه‌ست به‌چيژ و خو‌شی عیباده‌ت بکات له‌مانگی په‌مه‌زاندا له‌کاتیدا پيش په‌مه‌زان خو‌ی بو‌ی

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارهت به مانگی شه‌عبان

ئاماده نه‌کردوو و وپیشتر ئه‌نجامی نه‌داوه و خووی بو ئاماده
نه‌کردوو؟! .

دهی با په‌له بکه‌ین پیش له‌ده‌ست چوونی هه‌له‌کان ،
یه‌حیای کوری مه‌عاز ده‌یگوت : (لستُ أبکي علی نفسي إن
ماتت فوات ، إنما أبکي علی حاجتي إن فاتت) حلیة الأولیاء
(۱۰ / ۵۱) ، والسیر (۱۳ / ۱۵) .

واته: بو خۆم نا‌گریم کاتێ ده‌مرم ، به‌لکو بو هه‌ل و
پێویسته‌یه‌کان ده‌گریم کاتێ له‌ده‌ست ده‌چن .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۱۵- پیشه‌وایان و سه‌له‌فی سألح خویان یه‌کلایی ده‌کرده‌وه بۆ خویندنی قورئان له‌مانگی شه‌عباندا ، وده‌یان گوت: (شهر شعبان شهر القرآن) لطائف المعارف (۱۳۵) .

واته: مانگی شه‌عبان مانگی قورئانه .

۱۶- مانگی شه‌عبان مانگی هاریکاری کردنی که‌سانی هه‌ژار وموحتاجه وخیر کردنه پێیان ، به‌لکو به‌هیز بن بۆ پۆژووی مانگی په‌مه‌زان وشه‌و نوێژ کردن له‌شه‌وه‌کانی دا .

۱۷- له‌هه‌له‌ باوه‌کان: له‌مانگی شه‌عباندا کاتی دانی زه‌کاتیان دیت دوا‌ی ده‌خه‌ن بۆ په‌مه‌زان ، به‌گومانی ئه‌وه‌ی په‌مه‌زان باشتره‌ وخیری زیاتره‌ ، جا دوا‌خستنی زه‌کات دوا‌ی هاتنی کاته‌که‌ی دروست نی یه‌ ، چونکه‌ سته‌مه‌ له‌هه‌ژار ، چونکه‌ دوا‌خستنی‌ته‌ی له‌کاته‌که‌ی خۆی ، وتاوان وسه‌رپێچی خودایه‌ ، به‌لام دروسته‌ پیش خستنی زه‌کات له‌به‌ر پێویستی هه‌ژاران وهاریکاری کردنیان .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۱۸- هەر که سی‌ک پوژوو پهمه‌زانی پابردوو له‌سه‌ر بی‌ت واجبه په‌له بکات له‌گرتنه‌وه‌ی پیش هاتنی مانگی پهمه‌زان ، مادام توانای گرتنه‌وه‌ی هه‌یه ، ودروست نی یه به‌بی عورز دوا‌ی بخت بو دوا‌ی پهمه‌زان .

دایکی ئیمانداران عائیشه خوا‌ی لی رازی بی‌ت ده‌لیت :
((كَانْ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ ، فَمَا اسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ
إِلَّا فِي شَعْبَانَ)) رواه البخاري (۱۹۵۰) ومسلم (۱۹۵۰) .

واته: جاری وا هه‌بوو پوژوو مانگی پهمه‌زان قه‌رزدار بووم ، ونه‌م ده‌توانی بی‌گرمه‌وه مه‌گه‌ر له‌شعباندا نه‌بی‌ت .

ئیبین چه‌جر ده‌لیت: له‌م فه‌رمووده‌یه‌دا سوور بوونی عائیشه خوا‌ی لی رازی بی‌ت ده‌رده‌که‌وی‌ت له‌سه‌ر پوژوو که له‌شه‌عباندا قه‌زای ده‌کرده‌وه ، جا دروست نی یه دوا خستنی تاوه‌کو پهمه‌زانی داهاتوو دی‌ت . فتح الباري (۱۹۱/ ۴) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

۱۹- ههر كه سِيك پوژووي په مه زانی له سهر بوو ، و قهزای نه كرده وه تاوه كو په مه زانیکي تری به سهر دا هات ، و گهر له بهر عوزر یكی به رده وام بوو له نیوان ههر دوو په مه زانه كهدا ، ئهوا تنهها قهزا كرده وهی له سهره ، وهیچی تری له سهر نی یه.

ئه وهش وهك ئه وهی نه خوښ بیټ ، ونه خوښیه كهی به رده وام بیټ تاوه كو په مه زانه كهی تر ، ئه مه یان هیچ تاوانی له سهر نی یه له سهر دواخستنه كهی ، چونكه عوزری ههیه ، و تنهها قهزا كرده وهی له سهره ، وئهو پوژانه ده گریټه وه كه نه یگر تون .

به لام گهر ئه و دوا خستنه به بئ عوزر بوو ، ئهوا ئه و كه سه تاوان بار ده بیټ ، وزانایان كو ده ننگن له سهر ئه وهی قهزا كرده وهی له سهره ، به لام جیاوازن له وهدا كه ئایا له گه ل قهزا كرده وه كه دا كه فاره تیشی له سهره یا خود نا ؟

پوچوونیک ههیه ده لیټ: قهزای ده كاته وه وبو ههر

پوژیکیش خواردنی هه ژاریك ده دا ، ئه وهش بو چوونی

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

مالک و شافعی وئه‌حمده ، وه‌لم باره‌وه هه‌ندی ئه‌سه‌ر له‌هه‌ندی سه‌حابه‌وه هاتوه .

وه‌هه‌ندیکی تر له‌زانیان ده‌لین: ته‌نها قه‌زای

ده‌کاته‌وه وکه‌فاره‌تی له‌سه‌ر نی یه ، ئه‌وه‌ش مه‌زه‌به‌بی ئه‌بو
حه‌نیفه‌یه ، وابن عثیمین هه‌لی بژاردوه‌وه ولای په‌سه‌نده .
پروانه: المغنی (۴/ ۴۰۰) ، والشرح الممتع (۶ / ۴۴۵) .

۲۰- دروست نی یه تایبته کردنی نیوه‌ی شه‌عبان
به‌پوژوو گرتن وه‌هه‌روه‌ها تایبته کردنی شه‌وه‌که‌ی به‌نوێژ،
یاخود تایبته کردنی به‌سه‌ردانی قه‌برستان ، یاخود خیر
کردن بو مردوو ، یاخود جوړیکی تایبته له‌عیباده‌ت ،
هه‌موو ئه‌مانه بیدعه‌ن .

و فه‌رمووده‌ی سه‌حیح نی یه له‌باره‌ی فه‌زلی عیباده‌ت
کردن له شه‌وی نیوه‌ی شه‌عبانه‌وه که‌بتوانریت پشتی پی
بیه‌ستریت ، به‌لکو فه‌رمووده‌کان یان زه‌عیفن ویاخود
مه‌وزوع ودروستکراون ، به‌پیچه‌وانه‌ی هه‌ندی له‌زانیانه‌وه
که‌به‌سه‌حیحیان داناوه .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

دوو باره ته‌ئکيد له‌وه ده‌که‌ينه‌وه ئه‌و فه‌رموودانه‌ی له‌وه
باره‌یه‌وه هاتوون یان زه‌عيفن ویاخود مه‌وزوع
وهه‌لبه‌ستراون به‌ده‌م پي‌یغه‌مبه‌ره‌وه صلی الله علیه وسلم ،
وهیچ شتیکی وا سابت نه‌بووه له‌پي‌یغه‌مبه‌ر صلی الله علیه
وسلم ، وهاوه‌لانه‌وه .

المنار المنيف لابن القيم (۹۸) ، والفوائد المجموعة للشوكاني (۱۰۶)
، وفتاوی ابن باز (۱۸۶ / ۱) ، وفتاوی اللجنة الدائمة (۳ / ۶۱) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۲۱- هه‌رکه‌سیک عاده‌تی وا بوو شه‌و نوپژ بکات ،
ونیوه‌ی مانگی شه‌عبان شه‌و نوپژی کرد بئ‌ی ئه‌وه‌ی باوه‌ری
وا بی‌ت ئه‌و شه‌وه‌ی زیاده‌ی خیری هه‌یه‌ی وتایبه‌تمه‌ندی خو‌ی
هه‌یه‌ی ، ئه‌وا هیچی له‌سه‌ر نی‌ی یه‌ وکاره‌که‌ی دروسته‌ی .

۲۲- دروست نی‌ی یه‌ تایبه‌ت کردنی نیوه‌ی مانگی
شه‌عبان به‌پروژوو گرتن ، مه‌گه‌ر بو‌ که‌سیک عاده‌تی وا بی‌ت
پروژ نا‌ پروژیک یاخود دوو شه‌م وپینج شه‌م به‌پروژوو بی‌ت
وئ‌ه‌و پروژه‌ بکه‌ویته‌ ئه‌و پروژه‌وه‌ که‌ئ‌ه‌م تیایدا به‌پروژوو
ده‌بی‌ت ، بو‌ ئ‌ه‌م که‌سه‌ دروسته‌ به‌لام کاتن‌ که‌باوه‌ری وا
نه‌بی‌ت خیری زیاتره‌ وتایبه‌ت مه‌ندی خو‌ی هه‌یه‌ی

وه‌ ئ‌ه‌و فه‌رمووده‌ی له‌و باره‌یه‌وه‌ هاتووه‌ زه‌عیفه‌ وسه‌حیح
نی‌ی یه‌ .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهبارت به مانگی شهعبان

۲۳- پوژووی نیوهی شهعبانه لهو پوژانه که پوژوو گرتن تیایدا سوننه ته چونکه ده که ویته پوژه سپیه کانه وه که (۱۳) - ۱۴ (۱۵) ه ، بویه ههر که سیک به و نیه ته به پوژوو بیت نه و سوننه تی پیکاهه ، به لام نابی باوه ری وا بیت نه و پوژه خیری زیاتره له مانگه کانی تر ، به لام گهر که سیک به ته نه ا نه و پوژه ، واته (۱۵) شهعبان بگریت نه و ا پیی ناوتریت پوژه سپی یه کان به پوژوو بووه ، به لکو بویه به ته نه ا گرتوو یه تی به نیه تی زیاده ی خیر نه بیت له و پوژه دا نه وه ش پیرگری لی کراوه . اقتضاء صراط المستقیم لابن تیمیة (۲/ ۱۳۸) ، ولطائف المعارف (۱۳۶) ، و فتاوی ابن باز (۱/ ۱۸۶) .

۲۴- زوربه ی زانایان فهرمووده ی : ((إذا انتصف شعبان

فلا تصموا)) رواه أبو داود (۲۳۳۷) ، والترمذی (۷۳۸) ، وابن ماجه (۱۶۵)

واته: کاتی مانگی شهعبان گه شته نیوه به پوژوو مه بن.

به زه عیفیان داناوه ، وگه وره زانایان ده لین :

فهرمووده یه کی مونکهره ، له وانه: عبدالرحمن بن مهدی ،

وأحمد بن حنبل ، وأبو زرعة . لطائف المعارف (۱۳۵) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهبارت به مانگی شهعبان

هەر بۆیه پۆژوووی دوای نیوهی شهعبان مهکروه نی یه ،
تهنها پيش پهمهزان نهبيت به پۆژيک ياخود دوو پۆژ
که حه رامه لهو پۆژانه پۆژوو بگيردریت.

۲۵- له سه ر ئه و بۆچوونهش که فه رمووده ی رپگری کردن
له پۆژوووی دوای نیوهی شهعبان به سه حیح ده زانن ئه و
که سانه ناگریتته وه که عاده تیان وا بیت به پۆژوو بن تیايدا ،
وهک که سيک عاده تی وا بیت پۆژ نا پۆژيک ياخود دوو
شه م وپینچ شه م به پۆژوو بیت وئهو پۆژه بکه ویتته ئه و
پۆژه وه که ئه م تیايدا به پۆژوو ده بیت ، بۆ ئه م که سه
دروسته به لام کاتی که باوه ری وا نه بیت خیری زیاتره
وتایبه تمه ندی خو ی هه یه ، و هه رکه سيک پيش پازده ی
مانگی شهعبان به پۆژوو بوو وله گه لیشیا دوای پازده ی مانگ
به پۆژوو بوو ئه مه ش فه رمووده که نا یگریتته وه ، چونکه
له فه رمووده دا هاتووه: ((کان یصوم شعبان کله ، کان یصوم
شعبان إلا قليلا)) رواه البخاري (۱۹۷۰) ومسلم (۱۱۵۶) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

واته: هه‌موو شه‌عبان به‌پۆژوو ده‌بوو ، ومانگی شه‌عبان جگه له‌هه‌ندیکی نه‌بیټ هه‌مووی به‌پۆژوو ده‌بوو .

وه هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌ش ناگرټه‌وه که له‌دوای نیوه‌ی شه‌عبان پۆژووی قهرزی په‌مه‌زان ده‌گرنه‌وه .

۲۶- حه‌رامه پۆژوو گرټنی پیش په‌مه‌زان به‌پۆژۆیک یاخود دوو پۆژ ، مه‌گه‌ر بو که‌سیک عاده‌تی وا بیټ به‌پۆژوو بیټ ، یاخود پۆژووی نه‌زری له‌سه‌ر بیټ ، یاخود پۆژووی په‌مه‌زانی سالی رابردووی له‌سه‌ر بیټ ، یاخود له‌گه‌ڵ پۆژانی پیشوو به‌ده‌م یه‌که‌وه به‌پۆژوو بیټ ، له‌به‌ر ئەم فه‌رمووده‌یه: ((لا تَقَدَّمُوا رَمَضانَ بِصَوْمٍ یَوْمٍ وَلَا یَوْمَینِ إِلَّا رَجُلٌ کَانَ یَصُومُ صَوْمًا فَلِیَصُمَّ)) رواه البخاري (۱۹۱۳) ومسلم (۱۰۸۲) .

واته: پیش په‌مه‌زان به‌پۆژۆیک یاخود دوو پۆژ به‌پۆژوو مه‌بن، مه‌گه‌ر که‌سیک نه‌بیټ عاده‌تی وا بیټ به‌پۆژوو بیټ با به‌پۆژوو بیټ .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سہارہت بہ مانگی شہعبان

۲۷- بہ پوڑوو بوونی کوٹایی شہعبان سئ حالہتی

ہہیہ:

یہ کہم: بہ نیہتی رہمہزان وہک ئیحتیات بہ پوڑوو بیٹ ،
، ئہمہیان دروست نی یہ وریگری لئ کراوہ .

دووہم: بہ نیہتی نہزر ، یاخود قہزا کردنہوہی رہمہزان
بہ پوڑوو بیٹ ، ئہم جوڑہیان لای جمہوری زانایان دروستہ .

سییہم: بہ نیہتی سوننہتی موتلہق بگیردریٹ ، ئہمہیان
مہکروہہ ، مہگہر بو کہسیک عادہتی وا بیٹ بہ پوڑوو بیٹ
ئہم کہسہ بہ پوڑوو دہبیٹ ، یاخود پیش دوو پوڑ پیش
رہمہزان بہ پوڑوو بوویٹ ولہگہل رہمہزان بیداتہ دہم
یہک . شرح النووي علی مسلم (۱۹۴ /۷) ، ولطائف المعارف (۱۴۴) .

۲۸- حکمته له‌پریگری کردن له‌به‌پروژوو بوونی پروژیک یاخود دوو پروژ پیش په‌مه‌زان وهک له کتییی (لطائف المعارف) دا هاتووہ بو‌ئوه‌یه پروژووہ‌یهک بو‌په‌مه‌زان زیاد نه‌کریت که‌به‌شیک نییه له‌و ، ئه‌مه‌ش نه‌ک وهک ئه‌هلی کتاب لئ بی‌ت که‌به‌بوچوونی خو‌یان پروژوو‌یان زیاد ده‌کرد .

وه‌هه‌روه‌ها له‌به‌ر جیاوازی کردن له‌نیوان پروژوو‌ی فه‌رز وسوننه‌ت ، و جیاوازی خستنه‌ نیوان خودی یه‌ک جو‌ر له عیباده‌ته‌کان له‌سوننه‌ت وفه‌رزه‌کاندا دروسته‌ وکاریکی باشه ، هه‌ر بو‌یه پی‌غه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم پریگری کردووہ له‌وه‌ی نو‌یژی سوننه‌ت بلکی‌ندریت به‌نو‌یژی فه‌رزه‌وه‌ به‌بی‌ گۆرینی جی‌گه‌ی نو‌یژ یاخود قسه‌ کردن له‌نیوانیاندا (۴) . صحیح مسلم (۸۸۳) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۲۹- پوژی گومانای (یوم الشک) پوژی سی (۳۰) شه‌عبانه کاتی که جهوی دونیا هه‌وره ومانگ نابیندریّت ، ئەم ناوهی لی نراوه ، چونکه گومانی تیدایه ، لهو پرووهوه ئایا کوّتا پوژی شه‌عبانه یاخود یه‌که‌م پوژی ره‌مه‌زانه ؟

پوژی‌ووئی ئەم پوژه حه‌رامه مه‌گه‌ر بو که‌سیک که‌عاده‌تی وا بیّت به‌پوژی‌وو بیّت وبکه‌ویته دوو شه‌م یاخود پینج شه‌مه‌وه ، له‌به‌ر ئەم فه‌رمووده‌یه: ((من صام یوم الشک فقد عسی أبا القاسم))

واته: هه‌ر که‌سیک له‌پوژی گومانای (یوم الشک) دا به‌پوژی‌وو بیّت ، ئەوا به‌ته‌ئکید بی فه‌رمانی پینجه‌مبه‌ری صلی الله علیه وسلم کردووه . رواه البخاري معلقا بصیغة الجزم (۲۷ / ۳) ، ووصله أبو داود (۲۳۳۴) ، و الترمذي (۶۸۶) ، و صححه الألباني .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهبارت به مانگی شهعبان

۳۰- له مانگی شهعباندا چهند رووداویکی گهوره روویان داوه ، لهوانه:

– له سالی دووی کۆچی دا رۆژووی تیادا فهرز کرا .

– گۆرینی قبیله له قودسهوه بو کهعبه ی پیروژ ، ئهوهش ههر له سالی دووی کۆچی دا بوو ، و بوچوونیک ههیه ده لیت: نه خیر له مانگی رهجهبدا بوو ، و بوچوونیک تر ههیه پیی وایه له مانگی (جمادی الآخره) دا بووه .

– ماره کردنی حه فهسه له لایه نه پیغه مبه ره وه صلی الله علیه وسلم له سالی سیی کۆچی .

– غه زای (بنی المصطلق) له سالی پینجی کۆچی دا .

– غه زای (تبوك) له سالی نووی کۆچی ، وئه و جهنگه له رهجهبدا بوو وله ره مه زاندا گه راپیه وه ، و بوچوونیک ههیه گوایه له شهعباندا بووه .

وصلی الله علی محمد وعلی آله محمد

ba8.org walamakan.com